

X kadencja

KANCELARIA SEJMU

Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI DO SPRAW
KONTROLI PAŃSTWOWEJ
(NR 49)
z dnia 23 kwietnia 2025 r.**

Pełny zapis przebiegu posiedzenia Komisji do Spraw Kontroli Państwowej (nr 49)

23 kwietnia 2025 r.

Komisja do Spraw Kontroli Państwowej, obradująca pod przewodnictwem posła **Marka Sawickiego (PSL-TD)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– zaopiniowanie dla Prezydium Sejmu RP propozycji tematów kontroli zgłoszonych przez komisje sejmowe do planu pracy Najwyższej Izby Kontroli na 2026 r.

W posiedzeniu udział wzięli: **Marian Banaś** prezes Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Tadeusz Cieśluk** i **Tadeusz Oset** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dzień dobry państwu.

Otwieram posiedzenie Komisji do Spraw Kontroli Państwowej.

Stwierdzam kworum.

Czy są uwagi do porządku dziennego posiedzenia? Nie widzę.

Stwierdzam, że porządek dzienny posiedzenia został przyjęty.

Serdecznie witam prezesa NIK, pana Mariana Banasia, wraz ze współpracownikami.

Jednocześnie informuję, że mamy w porządku obrad zaopiniowanie dla Prezydium Sejmu RP propozycji tematów kontroli zgłoszonych przez komisje sejmowe do planu pracy NIK na 2026 r. Informuję, że na dzisiejsze posiedzenie Komisji zostali zaproszeni przewodniczący komisji sejmowych, które zgłosiły wnioski do kontroli, żeby ewentualnie pomóc je dodatkowo uzasadnić wobec jakichś wątpliwości. Zostało zgłoszonych tylko 100 propozycji tematów kontroli przez 16 komisji sejmowych. Niewiele.

Proszę przedstawiciela NIK – oczywiście proszę pana prezesa – o przedstawienie informacji przekazanych przez komisje z jednoczesnym wskazaniem tematów, które NIK chce podjąć, a których nie. My tu już z panem przewodniczącym Kostusiem będziemy wykreślać.

Tak, tak. Pani poseł Bodnar – jej poprawki są najważniejsze do zgłoszenia, tak że spokojnie, to wszystko uwzględnimy.

Dobrze, panie prezesie, oddaję panu głos.

Prezes Najwyższej Izby Kontroli Marian Banaś:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, NIK realizuje swoje ustawowe obowiązki na podstawie rocznego planu pracy uchwalanego przez kolegium NIK i przedkładanego Sejmowi RP. Równolegle z realizacją działań planowych NIK prowadzi również kontrole doraźne, stanowiące narzędzie umożliwiające sprawne reagowanie na zidentyfikowane przez NIK problemy bądź na wystąpienie nagłych i istotnych nieprawidłowości wymagających pilnej interwencji.

Dobór tematyki kontroli dokonywany jest w oparciu o kompleksową analizę ryzyka, z uwzględnieniem zarówno wiedzy i doświadczenia pracowników NIK, jak i sygnałów napływających z otoczenia zewnętrznego, wskazujących na potencjalne zagrożenia dla prawidłowego funkcjonowania państwa oraz standardu życia obywateli.

Wysoka Komisjo, współpraca z Sejmem zajmuje szczególne miejsce w działalności NIK. NIK szczególnie ceni sobie współpracę z sejmową Komisją do Spraw Kontroli Państwowej, która między innymi zgłasza tematy kontroli i rekomenduje tematy kontroli sugerowane przez inne komisje sejmowe.

Planując kontrole, staramy się wychodzić naprzeciw oczekiwaniom państwa posłów, dlatego co roku NIK włącza do planu pracy część propozycji tematów kontroli sugerowanych przez komisje sejmowe. W tym roku 16 komisji zgłosiło do planu pracy NIK na 2026 r. 100 propozycji tematów kontroli, które zostały wnikliwie przeanalizowane przez jednostki kontrolne i wspierające kontrole NIK.

Wiele obszarów wymagających kontroli w opinii państwa posłów zostało zidentyfikowanych również przez NIK. Znaczna część proponowanych przez komisje zagadnień była w ostatnim czasie skontrolowana przez NIK, lub jest, i ujęta została w planie pracy NIK na 2025 r. Kontrole właśnie trwają lub rozpoczną się w tym roku, o czym państwu powiemy i dokładnie poinformujemy. Część sugerowanych tematów NIK zbada w ramach kontroli doraźnych. Są też takie propozycje tematów, w których kontrole pozostają poza kompetencjami ustawowymi NIK, o czym państwa poinformujemy.

Teraz poproszę pana dyrektora z Departamentu KST, który zajmuje się właśnie planowaniem, o przedstawienie szczegółów odnośnie co do każdej propozycji. Panie dyrektorze, oddaję panu głos.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Bardzo proszę, panie dyrektorze.

Dyrektor Departamentu Strategii Najwyższej Izby Kontroli Grzegorz Haber:

Dziękuję, panie prezesie, dziękuję panie przewodniczący.

Szanowna Komisjo, NIK rozpoczęła już prace nad planem pracy NIK na 2026 r. Propozycje tematów kontroli wyłaniane są w wyniku analizy przedkontrolnej przeprowadzanej w jednostkach organizacyjnych NIK. Po ich typowaniu wykorzystujemy wiedzę i doświadczenie pracowników, kontrolerów, analizy dotychczasowych ustaleń kontrolnych i formułowanych w ich wyniku wniosków pokontrolnych oraz analiz skarg i wniosków nadesłanych do NIK przez obywateli.

Do obowiązków NIK wynikających z art. 204 Konstytucji RP, a także z przepisów art. 7 o NIK, należy przedłożenie Sejmowi analizy wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej za miniony rok. Pracochłonność takiej kontroli to prawie pół roku pracy, w którą zaangażowane są wszystkie jednostki kontrolne NIK. Zatem nasze możliwości są dość ograniczone przez te kontrole.

Dziękując państwu za propozycje tematów, zgodnie z wypracowanym wspólnie w ubiegłych latach wzorem przedstawiamy informację na temat możliwości ich uwzględnienia, w całości lub części, w planie pracy na 2026 r. bądź wykorzystania ich w kontrolach doraźnych. Należy wziąć pod uwagę, że proces przygotowania planu jest wieloetapowy i ostateczną decyzję o kształcie planu pracy podejmuje kolegium NIK. Komisje sejmowe zgłosiły do planu pracy 100 sugestii, z czego 47% tematów było w ostatnim czasie skontrolowanych – zaraz to przedstawię – lub jest w trakcie kontroli, o czym pan prezes już wspominał. NIK deklaruje możliwość realizacji 30 ze zgłoszonych tematów.

Po kolei, jak pan przewodniczący prosił, komisjami. Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych – tutaj mieliśmy 10 propozycji. Punkt pierwszy – skuteczność zarządzania kryzysowego w administracji państwowej. Tak, uwzględnimy. Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego zgłosi do planu pracy na 2026 r. propozycje kontroli – realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego oraz ochrony infrastruktury krytycznej przez miasta na prawach powiatu. Część tego tematu jest także realizowana w kontroli z tego roku, to jest zapobieganie i reagowanie na zagrożenia związane z jakością wód powierzchniowych płynących. Będzie to w I kwartale 2026 r. W poprzednich latach też ten temat był realizowany – były to kontrole z lat 2017, 2022 i 2023, jedna zastrzeżona.

Drugi temat to wykorzystanie technologii w systemie ochrony porządku publicznego – tutaj także to uwzględnimy. Delegatura NIK w Zielonej Górze zgłosi do planu pracy na 2026 r. temat – funkcjonowanie miejskiego monitoringu wizyjnego. Tematyka badań obejmuje zagadnienia wykorzystania nowych technologii w systemie ochrony porządku publicznego, w tym systemy sztucznej inteligencji, system rozpoznawania twarzy i analizy danych. Ponadto delegatura NIK w Rzeszowie w bieżącym roku przeprowadziła kontrolę I/24/002/LRZ – zawarcie i realizacja umowy na zakup oprogramowania Hermes – a delegatura w Katowicach zrealizowała kontrolę P/13/154/LKA – funkcjonowanie miejskiego monitoringu wizyjnego i jego wpływ na poprawę bezpieczeństwa publicznego.

Punkt trzeci – wydajność i efektywność służb mundurowych w zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego. Tutaj mamy głos negatywny. Zagadnienia były w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK. Zakres, o którym mowa w uzasadnieniu propozycji tematu kontroli, został zrealizowany w ramach kontroli P/21/040 – czyli przygotowanie wybranych podmiotów do realizacji zadań na rzecz zapewnienia porządku publicznego z wykorzystaniem środków przymusu

bezpośredniego; publikacja informacji o wynikach tej kontroli została umieszczona w domenie publicznej 14 lipca 2022 r. – oraz szeregu innych kontroli dotyczących obszaru bezpieczeństwa.

Punkt czwarty – ocena systemu ochrony granic państwowych. To zagadnienie także zostało objęte kontrolą zaplanowaną do realizacji w tym roku. Temat będzie realizowany w ramach kontroli P/25/047 – inwestycje w zabezpieczenie fizyczne i elektroniczne na granicy Rzeczypospolitej Polskiej z Republiką Białorusi – i planowany termin opracowania informacji o wynikach tej kontroli to I kwartał 2026 r. Temat był także realizowany w ostatnich latach w kontroli P/21/039 – przygotowanie Straży Granicznej do realizacji zadań w zakresie ochrony granicy zewnętrznej Unii Europejskiej, w tym prowadzonych w ramach misji zagranicznych – oraz P/14/108 – sprawność działania służb państwowych na wybranych przejściach granicznych na granicy wschodniej Rzeczypospolitej.

Do punktów piątego, szóstego, siódmego i dziewiątego mamy te same uzasadnienia, czyli, że zagadnienia były objęte ostatnio badaniami kontrolnymi NIK.

Punkt dziesiąty – skuteczność działań w zakresie zapewnienia ładu i porządku publicznego. Tutaj także były kontrole, które są w tym temacie spójne, z tego roku: P/25/003 – realizacja projektu „Cyberbezpieczny samorząd” – a także z tego samego roku: P/25/054 – zapewnienie bezpieczeństwa infrastruktury krytycznej w portach morskich – oraz P/25/059, czyli to są wszystkie kontrole z tego roku, dlatego ich nie uwzględnimy w 2026 r. – przygotowanie szpitali do funkcjonowania w sytuacjach kryzysowych – oraz P/25/083 – cyberbezpieczeństwo wybranych usług kluczowych. Tutaj planowane terminy opracowania informacji o wynikach kontroli to odpowiednio IV kwartał tego roku oraz I i II kwartał roku przyszłego. W poprzednich latach też ten temat był realizowany, na przykład przez kontrole P/24/004 – zapewnienie bezpieczeństwa informacji – oraz P/24/071 – bezpieczeństwo zakładów, obiektów i urzędzeń o istotnym znaczeniu dla funkcjonowania aglomeracji miejskich w województwie lubelskim.

Punkt ósmy – zarządzanie rezerwami strategicznymi państwa w zakresie bezpieczeństwa narodowego. Tego nie będziemy obejmować w 2026 r., ponieważ robimy to w tym roku, jest to kontrola I/25/001 – realizacja przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych zamówień na dostawę niektórych towarów w okresie 2020–2023. W tej kontroli rozpoczęto czynności kontrolne 1 kwietnia tego roku, a zakończenie czynności kontrolnych zaplanowano na lipiec 2025 r. Mamy w tym obszarze także kontrole P/25/001 – wykonanie budżetu państwa – kontrola jest na ukończeniu, jak również P/24/029 – zabezpieczenie potrzeb sił zbrojnych w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny – czynności kontrolne zostały zakończone 31 marca. Planowa data opracowania projektu informacji o wynikach kontroli to 30 maja tego roku. Ponadto zagadnienie było w ostatnim czasie skontrolowane przez NIK kontrolą R/24/003 – wybrane aspekty gospodarowania rezerwami strategicznymi i realizacji zadań powierzonych przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych – kontrola została przeprowadzona w okresie od 16 października poprzedniego roku do marca tego roku.

I punkt dziesiąty, ostatnia kontrola z tej komisji – kontrola finansowania z budżetu państwa krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego w latach 2020–2024. Zagadnienie to zostało częściowo objęte kontrolą zaplanowaną do realizacji w tym roku, jest to kontrola P/25/048 – przygotowanie Państwowej Straży Pożarnej do akcji ratowniczo-gaśniczych, w szczególności z udziałem pojazdów elektrycznych oraz instalacji fotowoltaicznych. Ona się rozpocznie w III kwartale tego roku, a termin opracowania informacji zaplanowano na I kwartał roku następnego. Temat był także realizowany w poprzednich latach, w szczególności w ramach kontroli P/20/035 – funkcjonowanie krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Następna komisja to jest Komisja do Spraw Dzieci i Młodzieży. Pierwszy temat zaproponowany – funkcjonowanie systemu pieczy zastępczej w Polsce. Zagadnienie to było w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK w kontroli P/23/033 – udzielanie pomocy na usamodzielnienie wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinnych farm pieczy zastępczej. Publikacja informacji o wynikach tej kontroli została umieszczona w domenie publicznej 16 lutego 2024 r. Były także kontrole P/22/031 – wsparcie systemu pieczy zastępczej – oraz P/20/041 – pomoc udzielana rodzinom zastępczym przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Punkt drugi – sytuacja osób nieletnich w zakładach poprawczych, w zakładach karnych dla młodocianych i młodzieżowych ośrodkach wychowawczych. Zagadnienie to było w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK poprzez kontrolę P/23/051 – zapewnienie bezpieczeństwa i działalność resocjalizacyjną w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich i okręgowych ośrodkach wychowawczych. Publikacja informacji odbyła się w maju poprzedniego roku.

Ocena sytuacji nieletnich w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych została także dokonana w roku 2021 w kontroli P/21/093 – funkcjonowanie młodzieżowych ośrodków wychowawczych. Publikacja w lutym 2022 r.

I trzecia kontrola, też została objęta obecnie trwającą kontrolą, a NIK proponuje objęcie tego tematu kompleksową kontrolą zbiorczą w 2027 r. Tutaj trwa kontrola I/24/004 – bezpieczeństwo dzieci w przedszkolach. Delegatura w Łodzi sprawdzi między innymi realizację obowiązków wprowadzenia standardów małoletnich w sześciu łódzkich przedszkolach publicznych. Planowana data zakończenia kontroli to 5 maja tego roku.

Komisja do Spraw Energii, Klimatu i Aktywów Państwowych. Punkt pierwszy – kontrola spółek odpowiedzialnych za budowę i magazynowanie węglowodorów w podziemnych kavernach solnych zlokalizowanych w centralnej Polsce. Zagadnienie to było w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK w 2022 r. w kontroli P/22/013 – realizacja działań w zakresie poprawy bezpieczeństwa paliwowego w sektorze naftowym – której zakres obejmował wskazane przez komisję sejmową zagadnienie. Informacja o wynikach kontroli została opublikowana 5 lutego 2024 r.

Punkt drugi – kontrola zakładów ośrodków górniczych w firmach z grupy KW Holding oraz firmach świadczących usługi górnicze dla spółek węglowych. Tutaj było osiem podpunktów. Tak, przyjrzymy się temu. Delegatura w Katowicach zgłosi do planu pracy na ten rok propozycję kontroli – zawarcie i realizacja umowy społecznej dotyczącej transformacji sektora górnictwa węgla kamiennego oraz wybranych procesów transformacji województwa śląskiego – która częściowo będzie realizowała zgłoszoną sugestię. Kontrolą zostaną objęte między innymi zagadnienia realizacji przyjętej w tej umowie koncepcji utworzenia systemów wsparcia specjalistycznych przedsiębiorstw górniczych węgla kamiennego oraz gmin górniczych, którego celem ma być między innymi zapewnienie funkcjonowania przedsiębiorstw ośrodków górniczych do momentu pełnej realizacji strategii wygaszania kopalni węgla kamiennego w Polsce. W pozostałym zakresie celowym jest to, aby ewentualna decyzja o kontroli w spółkach Holdingu KW sp. z o.o. była uzależniona od wyników prowadzonej aktualnie kontroli P/25/055 – wykorzystanie zasobów spółek Grupy Kapitałowej Jastrzębskiej Spółki Węglowej w zakresie udzielania zamówień. Planowany termin opracowania informacji to IV kwartał tego roku.

Punkt trzeci – przygotowanie i realizację inwestycji budowy bloku energetycznego w elektrociepłowni Radlin przez spółkę JSW Koks SA. Analiza przedkontrolna dokonana w NIK nie wskazuje na duże ryzyko niezrealizowania inwestycji, ponieważ ostateczna realizacja inwestycji została przejęta przez JSW Koks, jest kontynuowana przez tę spółkę i według doniesień medialnych nie ma zagrożenia jej ukończenia. Oczywiście będziemy stale monitorować i się przyglądać.

Komisja Edukacji i Nauki. Punkt pierwszy – warunki kształcenia zawodowego pracowni i warsztatów zawodowych. Zagadnienie zostało w ostatnim czasie skontrolowane przez NIK w 2023 r. i 2024 r. NIK realizowała kontrolę P/23/025 – szkolnictwo zawodowe – i jednym z obszarów badań kontrolnych były warunki doksztalcenia zawodowego. W ramach obszaru sprawdzono między innymi infrastrukturę do kształcenia i przygotowywania w zawodach, w szkołach branżowych pierwszego i drugiego stopnia oraz w technikach. Publikacje informacji o wynikach tej kontroli zostały umieszczone w domenie publicznej 5 września 2024 r.

Punkt drugi – system finansowania przedszkoli niepublicznych. Tak, Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego zgłosi taką propozycję kontroli do planu pracy na 2026 r. W ostatnich latach NIK nie realizowała kontroli dotyczących finansowania niepublicznych przedszkoli. Były natomiast prowadzone kontrole finansowania szkół niepublicznych – P/23/067, P/22/006 czy S/24/005 – które ujawniły nieprawidłowości w tym zakresie.

Komisja Gospodarki i Rozwoju, tutaj mamy trzy punkty. Pierwszy – kontrola działań organów administracji państwowej w zakresie udzielania zezwoleń na pracę i ułatwienia przedsiębiorcom zatrudniania cudzoziemców w Polsce. Tak, zagadnienia w tym zakresie są obecnie badane w ramach kontroli doraźnych I/24/002/LWR – przygotowanie Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu do obsługi paszportowej i cudzoziemców – zakończenie kontroli zaplanowane na 30 maja 2025 r., jak również S/24/004 – realizacja przez wojewodę lubuskiego wybranych zadań w zakresie obsługi cudzoziemców oraz obsługi paszportowej. Tutaj planowane jest zakończenie na 30 kwietnia tego roku. Aktualnie na etapie opiniowania znajduje się program kontroli P/25/031 – pozyskiwanie pracowników z rynków zagranicznych – która częściowo będzie obejmowała tę problematykę, planowany termin opracowania informacji to I kwartał przyszłego roku. Delegatura we Wrocławiu zgłosi do planu pracy na 2026 r. temat kontroli – nadzór wojewodów nad załatwianiem spraw administracyjnych w tym obszarze.

Druga sugestia – kontrola działań organów państwa na rzecz aktywizacji osób w wieku przedemerytalnym oraz promowania korzyści z wydłużania aktywności zawodowej. Teraz nie, ale proponujemy objęcie tego tematu kontrolą w 2027 r., ponieważ trwają prace analityczne dotyczące ustalania przez ZUS emerytur dla osób, które urodziły się po 31 grudnia 1948 r. W kontekście planu pracy na 2027 r. obszar obejmujący aktywizację osób w wieku przedemerytalnym oraz promowanie korzyści z wydłużania aktywności zawodowej został włączony do przedmiotowych prac.

Punkt trzeci – kontrola mechanizmów wsparcia innowacyjności polskiej gospodarki i wykorzystania na ten cel środków unijnych oraz krajowych. Zagadnienia były w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK. W latach 2021–2023 NIK przeprowadziła kontrole obejmujące wskazane przez komisję zagadnienie, między innymi poprzez kontrolę P/23/011 – efekty działalności systemu instytucji otoczenia biznesu – informacja została podana do wiadomości publicznej 27 sierpnia 2024 r., jak również P/22/011 – wspieranie inwestycji o istotnym znaczeniu dla gospodarki – oraz D/21/504 – realizacja wybranych projektów przez beneficjentów w programach sektorowych. Ta informacja była w 2022 r.

Komisja Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej zgłosiła sugestię – skuteczność i koordynacja działań instytucji państwowych w zakresie nadzoru nad stanem środowiska Zatoki Gdańskiej, ze szczególnym uwzględnieniem Zatoki Puckiej. Tak, delegatura w Gdańsku zgłosi taką propozycję do planu pracy na 2026 r.

Druga sugestia – przeprowadzenie kontroli w zakresie dotyczącym celowości utrzymywania w Polsce ścisłej ochrony foki szarej, kormorana czarnego, czapli białej i siwej pod względem skutków finansowych i zachowania równowagi środowiskowej. Częściowo tak, delegatura w Gdańsku zgłosi do planu pracy na 2026 r. propozycję kontroli dotyczącej powyższej sugestii, która równocześnie wyczerpie zagadnienie będące przedmiotem tej sugestii. W poprzednich latach NIK także realizowała podobne kontrole, między innymi P/24/043 – tworzenie i zarządzanie obszarami Natura 2000. Z niej wyniki będą w tym roku. Wobec powyższego badanie zagadnień związanych z ochroną wyżej wymienionych gatunków byłoby przedwczesne, więc zobaczymy najpierw tamtą kontrolę i będziemy analizowali możliwość wykorzystania tej sugestii w kolejnym roku.

Komisja Infrastruktury – funkcjonowanie systemu informatycznego CEPiK 2.0. Zagadnienie było w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK w 2023 r., kontrolą planową – funkcjonowanie systemu informatycznego CEPiK 2.0 oraz zarządzanie funduszem celowym CEPiK – której wyniki zostały opublikowane w dniu 17 maja roku poprzedniego, a w czerwcu były omawiane na połączonym posiedzeniu Komisji Infrastruktury oraz Komisji Cyfryzacji, Innowacyjności i Nowoczesnych Technologii, a także na posiedzeniu senackiej Komisji Infrastruktury.

Druga sugestia – ocena zrealizowanych i planowych inwestycji Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej w kontekście ich wpływu na efektywność operacyjną i przepustowość przestrzeni powietrznej. Tak, zagadnienia były w ostatnim czasie kontrolowane, między innymi przez kontrolę P/23/020 – zapewnienie bezpieczeństwa kontroli ruchu lotniczego w lotnictwie cywilnym. Publikacja kontroli jest planowana w tym roku.

Dla punktów trzy, cztery i pięć – kontrola efektywności wydatkowania środków na modernizację linii kolejowych, kontrola realizacji „Rządowego programu budowy lub modernizacji przystanków kolejowych” pod względem przeciwdziałania wykluczeniu komunikacyjnemu, a także efektywność wydatkowania środków w ramach Funduszu Rozwoju Przewozów Autobusowych – wszystkie te obszary były kontrolowane w ostatnim czasie przez NIK. Obszar inwestycji kolejowych dotyczących modernizacji linii kolejowych jest analizowany i badany przez NIK sukcesywnie od wielu lat. W 2024 r. NIK realizowała kontrolę P/24/081 – modernizacja wybranych linii kolejowych – której wyniki będą opublikowane w tym roku. W kontroli P/23/016 – wykluczenie komunikacyjne w transporcie kolejowym – zbadano trzy programy rządowe – program uzupełniania lokalnej i regionalnej infrastruktury kolejowej „Kolej+” do 2029 r., „Rządowy program budowy lub modernizacji przystanków kolejowych na lata 2021–2025” i „Rządowy program wsparcia zadań zarządców infrastruktury kolejowej, w tym w zakresie utrzymania i remontów”. W obecnej chwili prowadzona jest także kontrola P/24/022 – planowanie i realizacja rozbudowy infrastruktury kolejowej w związku z budową centralnego portu komunikacyjnego – w której badane są także zagadnienia modernizacji linii kolejowej w ramach komponentu kolejowego. Termin planowy opracowania informacji to II kwartał tego roku.

Komisja Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu. Pierwsza sugestia – kontrola utworzenia i działalności Instytutu Pileckiego wraz z placówkami krajowymi oraz zagranicznymi.

W ostatnim czasie zostały przeprowadzone kontrole przez inny organ, więc nie będziemy brali tego pod uwagę. NIK po dokonaniu analiz rozważa przeprowadzenie kontroli doraźnej w Instytucie Solidarności i Męstwa im. Witolda Pileckiego oraz w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, należy jednak zauważyć, że w Instytucie Pileckiego oraz jego oddziale zamiejscowym w Berlinie i podmiotach zależnych w Nowym Yorku w 2024 r. prowadzone były kontrole przez Biuro Audytu Wewnętrznego i Kontroli MKiDN, których przedmiotem były między innymi wybrane elementy gospodarki finansowej.

Druga sugestia – kontrola w Stowarzyszeniu Autorów ZAiKS w zakresie prawidłowości i rzetelności repartycji przysługujących autorom. Tutaj nie, w ostatnim okresie przeprowadzone zostały kontrole przez inny organ. W Stowarzyszeniu Autorów i Kompozytorów Scenicznych ZAiKS w 2023 r. kontrolę przeprowadziło Biuro Audytu Wewnętrznego i Kontroli MKiDN w zakresie ustalenia przyczyn i weryfikacji skali zmniejszania się liczby użytkowników zawierających z ZAiKS umowy na polu eksploatacji: publiczne odtwarzanie oraz działalność zarządu w tym zakresie w latach 2020–2022, a także terminowość repartycji wynagrodzeń przysługujących autorom w latach 2020–2022.

Jeszcze była trzecia sugestia – kontrola w Bibliotece Narodowej. Tutaj nie, w ostatnim okresie przeprowadzone zostały kontrole przez inny organ, było to Biuro Audytu Wewnętrznego i Kontroli MKiDN. Obszarem objętym kontrolą była zasadność zakupu kolekcji Biblioteki Ordynacji Zamojskiej w 2024 r. oraz sprawy pracownicze w 2025 r.

Punkt czwarty – kontrola w KRRiT. Tutaj nie, bo zagadnienia zostały objęte obecnie trwającą kontrolą, zresztą na zlecenie Sejmu RP. Na przełomie lat 2024 i 2025 NIK przeprowadziła w KRRiT kontrolę P/24/096 – realizacja zadań przez KRRiT oraz RMN. Była to uchwała Sejmu z dnia 26 lipca 2024 r. na podstawie art. 4 ust. 2 ustawy o NIK. Planowany termin publikacji wyników kontroli to drugie półrocze tego roku.

Komisja Kultury Fizycznej, Sportu i Turystyki – kontrola realizacji programu inwestycyjnego „Olimpia”. Tak, Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego, a także delegatura w Gdańsku, zgłoszą propozycje kontroli planowej w 2026 r. dotyczącej realizacji rządowego programu wieloletniego „Olimpia” – program budowy przyszkolnych hal sportowych na stulecie pierwszych występów reprezentacji Polski na igrzyskach olimpijskich. Na realizację tego programu w latach 2023–2025 przewidziano 2 mld zł. Celem programu jest poprawa dostępu do nowoczesnej infrastruktury sportowej na obszarach gmin wiejskich, miejsko-wiejskich, miejskich i powiatów oraz realizacja wybudowania tysiąca przyszkolnych hal sportowych o lekkiej konstrukcji.

Druga sugestia to kontrola na temat wychowania fizycznego i sportu w szkołach publicznych i niepublicznych w latach 2021–2024 i departament właściwy do tej sprawy – Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego – zgłosi taką propozycję do kontroli na 2026 r.

Trzeci temat – kontrola finansowania sportu wyczynowego w Polsce pod względem gospodarności, celowości i rzetelności podejmowania działań, ze szczególnym uwzględnieniem Polskiego Związku Badmintonu, Polskiego Związku Koszykówki, Polskiego Związku Hokeja na Lodzie, Polskiego Związku Rugby, Polskiego Związku Tenisa. Tutaj nie, bo zagadnienia były w ostatnim czasie skontrolowane przez NIK, częściowo w 2024 r. w ramach kontroli P/24/024 – realizacja zadań przez polskie związki sportowe w ramach programów ministra sportu i turystyki – w której skontrolowano finansowanie i realizację zadań w zakresie sportu wyczynowego w latach 2019–2024 przez ministra sportu i turystyki oraz polskie związki sportowe, między innymi Polski Związek Badmintonu i Polski Związek Tenisowy. Wyniki tej kontroli będą opublikowane w tym roku.

Komisja Obrony Narodowej. Pierwszy temat, jaki zasugerowano – gotowość sił zbrojnych na wypadek kryzysu i wojny. Tak, to zagadnienie było częściowo poruszane w kontrolach P/24/027 – planowanie i realizacja rozwoju Sił Zbrojnych RP w zakresie zwiększenia liczby żołnierzy – oraz P/21/037 – osiąganie gotowości mobilizacyjnej i bojowej sił zbrojnych do realizacji zadań w czasie wojny. Te kontrole były tajne. Departament Obrony Narodowej NIK planuje temat, który częściowo porusza ten obszar, to jest przygotowanie systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym.

Punkt drugi – jakość szkoleń prowadzonych dla rezerwistów. Departament Obrony Narodowej już zgłosił do planu pracy na 2026 r. propozycję kontroli jako temat rezerwowy.

Trzecia sugestia – zapasy broni strzeleckiej i podstawowego ekwipunku dla żołnierzy. Tutaj na razie nie widzimy możliwości, bo zakładamy, że chodzi o wyposażenie oraz zasoby amunicyjne

i w takim wypadku zagadnienie to było ostatnio poruszane. Jeszcze skontaktujemy się i spróbujemy uzyskać więcej szczegółów, ale mieliśmy podobne kontrole, między innymi P/21/037 – osiągnięcie gotowości mobilizacyjnej i bojowej sił zbrojnych do realizacji zadań w czasie wojny – a także P/25/024 – osiągnięcie zdolności do realizacji zadań przez Wojska Obrony Terytorialnej. Planowany termin opracowania informacji to III kwartał tego roku.

Czwarta sugestia – zbadanie wymiaru i legalności donacji polskiego sprzętu wojskowego i amunicji dla Ukrainy od początku trwania wojny rosyjsko-ukraińskiej. Nie, zagadnienia były w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK. Zagadnienie dotyczące podstaw prawnych udzielanych donacji było przedmiotem kontroli I/23/005 – realizacja zadań przez organy i urzędy w zakresie strategicznego zarządzania systemem bezpieczeństwa narodowego w odniesieniu do planowania i programowania Sił Zbrojnych RP. Natomiast w zakresie potrzeb sił zbrojnych ten temat porusza kontrola z zeszłego roku P/24/029 – zabezpieczenie potrzeb Sił Zbrojnych RP w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Aktualnie opracowywana jest informacja o wynikach kontroli.

Punkt piąty – kontrola w zakresie stanów zdolności mobilizacyjnych związków taktycznych pod względem zasobów osobowych, wyposażenia oraz zasobów amunicyjnych. Zagadnienie to było w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK, więc nie. Zagadnienie to było poruszane w kontroli P/24/027 – planowanie i realizacja rozwoju sił zbrojnych w zakresie zwiększenia liczby żołnierzy – oraz P/21/037 – osiągnięcie gotowości mobilizacyjnej i bojowej sił zbrojnych do realizacji zadań w czasie wojny. Były to kontrole tajne.

Szósty punkt – efektywność realizacji programów modernizacji Sił Zbrojnych RP. Nie, zagadnienie to było w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK i zostało objęte kontrolą zaplanowaną do realizacji w tym roku. Była to kontrola dotycząca realizacji zadań z poszczególnych centralnych planów rzeczowych. Jest to coroczne badanie kontrolne dotyczące pozyskiwania przez Siły Zbrojne RP sprzętu i budowy infrastruktury towarzyszącej. Przykładami takich kontroli były: kontrola z zeszłego roku P/24/028 – pozyskanie i wdrożenie na potrzeby Sił Zbrojnych RP czołgu K2 w ramach umów zawartych z podmiotami z Korei Południowej – oraz P/23/026 – pozyskanie i wdrożenie na potrzeby Sił Zbrojnych RP bezzałogowego systemu rozpoznawczo-uderzeniowego średniego zasięgu zakupionego w 2021 r. W tym roku NIK przeprowadzi kontrolę P/25/025 – pozyskiwanie i wdrożenie na potrzeby Sił Zbrojnych RP armatohaubic samobieżnych K9. Planowany termin opracowania informacji to IV kwartał tego roku.

Siódmy punkt – funkcjonowanie i gotowość Wojsk Obrony Terytorialnej. Nie, bo zagadnienie, jak przed chwilą powiedziałem, jest objęte kontrolą P/25/024 – osiągnięcie zdolności do realizacji zadań przez Wojska Obrony Terytorialnej. Planowany termin opracowania informacji to III kwartał tego roku.

Ósma sugestia – system szkoleń wojskowych i obronnych w Polsce. Tak, Departament Obrony Narodowej zgłosił do planu pracy na 2026 r. propozycję kontroli – przygotowanie systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym – która częściowo obejmuje to zagadnienie.

Punkt dziewiąty – rola i efektywność współpracy organów państwowych i przedsiębiorstw państwowych w zakresie obronności. To tutaj także nie, bo zagadnienie było w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK i zostało objęte kontrolą zaplanowaną do realizacji na ten rok, tak samo jak punkt dwunasty – przemysł obronny w Polsce – efektywność działalności zakładów przemysłu obronnego.

Punkt dziesiąty – wykorzystanie zasobów cywilnych w czasie kryzysu i wojny. Tak, w zakresie wykorzystania zasobów cywilnych w czasie kryzysu zgłoszony temat częściowo może zostać zbadany w ramach zgłoszonych przez Departament Porządku i Bezpieczeństwa Publicznego propozycji tematu kontroli do planu pracy na 2026 r. – organizacja systemu ochrony ludności oraz realizacja zadań z zakresu zarządzania kryzysowego oraz ochrony infrastruktury krytycznej przez miasta na prawach powiatu oraz wybranych operatorów. Ponadto zagadnienie było kontrolowane przez NIK w ramach zeszłorocznej kontroli R/24/003 – wybrane aspekty gospodarowania rezerwami strategicznymi, realizacja zadań powierzonych przez Rządową Agencję Rezerw Strategicznych. Kontrola była przeprowadzana od października do marca. Obecnie trwa kontrola także w RARS, I/25/001, dotyczy ona zamówień na dostawę niektórych towarów w okresie 2020–2023. Kontrola rozpoczęta 1 kwietnia, a na lipiec tego roku planujemy jej zakończenie.

Jedenasta sugestia – zdolności i stan gotowości obrony cywilnej w Polsce. Tak, temat będzie częściowo zbadany w ramach zgłoszonych przez Departament Porządku i Bezpieczeństwa

Publicznego propozycji tematów kontroli do planu pracy na ten rok – organizacja systemu ochrony ludności oraz realizacja zadań z zakresu zarządzania kryzysowego oraz ochrony infrastruktury krytycznej przez miasta na prawach powiatu. Ponadto zagadnienie było w przeszłości wielokrotnie badane, szereg kontroli od 2017 do 2023 r., między innymi P/17/039 – ochrona ludności w ramach zarządzania kryzysowego i ochrony ludności – P/22/029 – przygotowania państwa na zagrożenia związane z działaniami hybrydowymi – oraz P/23/061 – zapewnienie obywatelom miejsc schronienia w budowach ochronnych na wypadek wystąpienia zagrożenia.

Punkt dwunasty, to już mówiłem.

Punkt trzynasty – realizacja planu obrony narodowej i polityki obronnej państwa. Tak, zagadnienie to zostało skontrolowane w kontroli I/23/005 – realizacja zadań przez organy i urzędy w zakresie strategicznego zarządzania systemem bezpieczeństwa narodowego w odniesieniu do planowania i programowania rozwoju sił zbrojnych – i częściowo propozycja zgłoszona do planu pracy na rok przyszły – przygotowanie systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym – porusza ten temat.

Punkt czternasty – system finansowania obronności – wydatki na obronę narodową. Tak, NIK zbadał zagadnienie w 2026 r. w ramach kontroli wykonania budżetu państwa, na którą, jak mówiłem, przeznaczamy połowę naszych zasobów.

Punkt piętnasty – ocena skuteczności współpracy międzynarodowej w zakresie obrony. Tutaj także musimy się jeszcze skontaktować, bo nie znamy szczegółów, które mielibyśmy skontrolować w ramach naszych kompetencji.

Punkt szesnasty – zdolności obrony przestrzeni powietrznej RP. Tutaj nie, bo zagadnienie to było w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK w ramach kontroli P/23/026 – pozyskanie i wdrożenie na potrzeby Sił Zbrojnych RP bezzałogowego systemu rozpoznawczo-uderzeniowego średniego zasięgu, zakupionego w 2021 r. – kontrola zastrzeżona, P/22/026 – poziom integracji obszaru rozpoznanej przestrzeni powietrznej w wymiarze sojuszniczym i narodowym – kontrola niejawną, P/22/027 – proces przygotowania sił zbrojnych do przyjęcia na wyposażenie samolotu F35 – kontrola poufna, a także P/19/035 – osiągnięcie zakładanych zdolności operacyjnych podsystemu rozpoznania obrazowego Sił Zbrojnych RP.

Punkt siedemnasty – wykonanie obowiązków obronnych przez obywateli – system obrony narodowej w kontekście mobilizacji rezerw. Tak, Departament Obrony Narodowej zgłosił do planu pracy na 2026 r. propozycję kontroli dotyczącej tej tematyki.

Punkt osiemnasty – przygotowanie i wdrażanie systemu obrony przed cyberzagrożeniami. Tak, Departament Porządku i Bezpieczeństwa Publicznego zgłosił do planu pracy na 2026 r. propozycję kontroli utworzenia i funkcjonowania Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości, która będzie częściowo obejmowała zgłoszony problem. Obszar cyberbezpieczeństwa jest od wielu przedmiotem kontroli realizowanych przez departamenty i delegatury NIK. Na ten rok została zaplanowana kompleksowa kontrola P/25/083 – cyberbezpieczeństwo wybranych usług kluczowych – planowany termin opracowania informacji to IV kwartał tego roku, jak również P/25/003 – realizacja projektu „Cyberbezpieczny samorząd”. Planowany termin opracowania informacji to IV kwartał tego roku. Obecnie prowadzona jest także kontrola I/25/001/KBP – realizacja celów systemowych S46, którego zadaniem jest zbieranie i przekazywanie informacji w zakresie cyberbezpieczeństwa.

Dziewiętnasta sugestia z tej komisji – zdolność i stan gotowości pod względem materiałów i środków medycznych w ramach zagrożeń i gwałtownych kryzysów. Nie, zagadnienia zostały objęte obecnie trwającą kontrolą P/24/029 – zabezpieczenie potrzeb Sił Zbrojnych RP w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Czynności kontrolne zostały zakończone 31 marca tego roku, a planowana data opracowania projektu informacji o wynikach kontroli to 30 maja 2025 r.

I ostatnia sugestia z tej komisji – zaawansowanie i realizacja programu „Tarcza Wschód”. Nie, ponieważ inicjatywa znajduje się na zbyt wczesnym etapie realizacji, co nie pozwoli na przeprowadzenie kontroli kompleksowej. „Tarcza Wschód” to zaplanowany na lata 2024–2028 projekt wzmocnienia odporności Polski na ataki i wojnę hybrydową. Budowa pierwszych elementów „Tarczy Wschód” na granicy północnej i wschodniej RP rozpoczęła się pod koniec października poprzedniego roku.

Komisja Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Pierwszy punkt – kontrola prawidłowości i prowadzenia gospodarki leśnej przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe w świetle decyzji ministra klimatu i środowiska z dnia 8 stycznia 2024 r. i z dnia

10 stycznia 2025 r. skierowanych do dyrektora generalnego Lasów Państwowych oraz legalności działań ministra klimatu i środowiska. Tak, Departament Ochrony Klimatu i Środowiska zgłosił do planu pracy na 2026 r. propozycję kontroli obejmującą swoim zakresem wyżej wymienione zagadnienia. Ponadto w 2024 r. NIK przeprowadziła, między innymi w dyrekcji generalnej Lasów Państwowych, kontrolę P/24/094 – adaptacja gospodarki leśnej Lasów Państwowych do zmian klimatycznych – którą objęto między innymi działania polegające na ustanawianiu lasów ochronnych, co więcej, NIK przeprowadziła w 2021 r. kontrolę P/21/103 – nadzór nad legalnością obrotu drewnem w województwie lubuskim – która obejmowała między innymi wskazane przez komisję zagadnienia. Informacja o wynikach kontroli została opublikowana w dniu 31 maja 2022 r. W 2020 r. mieliśmy kontrolę P/20/089 – nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności skarbu państwa. Informacja o tym była w 2021 r.

Druga sugestia – kontrola zarządzania i finansowania programu priorytetowego „Czyste powietrze” w latach 2023–2024. Jak najbardziej tak, Departament Ochrony Środowiska zgłosił do planu pracy na 2026 r. propozycję kontroli – wdrażanie programu priorytetowego „Czyste powietrze”. Na sierpień tego roku zaplanowana została także kontrola w tym temacie – badanie sprawozdania finansowego Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej z realizacji programu priorytetowego „Czyste powietrze”. To jest umowa między Skarbem Państwa a Międzynarodowym Bankiem Odbudowy i Rozwoju.

Następna jest Komisja Polityki Społecznej i Rodziny. Tutaj mamy też kilka sugestii. Sugestia pierwsza – wykonywanie zadań kontrolnych przez Ośrodki Pomocy Społecznej w zakresie wsparcia i nadzoru nad rodzinami zastępczymi oraz rodzinnymi formami opieki nad dziećmi. Nie, ponieważ zagadnienie było w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK, między innymi w kontrolach P/23/033 – udzielanie pomocy na usamodzielnienie wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzinnych form pieczy zastępczej – publikacja informacji została umieszczona w domenie publicznej 16 lutego poprzedniego roku, P/22/031 – wsparcie systemu pieczy zastępczej w procesie deinstytucjonalizacji – publikacja informacji o wynikach tej kontroli była w kwietniu 2023 r., jak również P/21/041 – pomoc udzielana rodzinom zastępczym przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Publikacja informacji była w czerwcu 2021 r.

Druga sugestia – działalność spółdzielni socjalnych w zakresie integracji zawodowej i społecznej osób wykluczonych społecznie. Nie, w planie pracy na przyszły rok nie jesteśmy w stanie tego uwzględnić. Rozważamy przeprowadzenie kontroli doraźnej, jednak NIK planuje systemowe kontrole tego obszaru, chodzi o osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze oraz politykę rodzinną, więc mówimy nie, ale pewnie będzie kontrola doraźna, która będzie rozpoznawcza.

Trzecia sugestia – realizacja szkoleń zawodowych przez Ochotnicze Hufce Pracy w zakresie przygotowania młodzieży do potrzeb rynku pracy. Nie, ponieważ zagadnienie było w ostatnim czasie skontrolowane przez NIK w kontroli I/20/003/KPS – aktywizacja zawodowa młodzieży przez Ochotnicze Hufce Pracy – publikacja informacji była w 2024 r., jak również częściowo w kontroli I/22/003 z 2022 r. – gospodarka finansowa wybranych jednostek Ochotniczych Hufców Pracy na terenie województwa warmińsko-mazurskiego.

Czwarta sugestia – prawidłowość postępowań odwoławczych prowadzonych przez ZUS w zakresie świadczeń emerytalno-rentowych. Nie, ale proponujemy objęcie tego tematu kontrolą w 2027 r. ze względu na jego złożoność.

Piąta sugestia – wykonywanie pracy zdalnej w urzędach centralnych. Nie, bo to zagadnienie było w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK w kilku kontrolach, między innymi w 2021 r. – organizacja pracy zdalnej w wybranych podmiotach wykonujących zadania publiczne w związku z ogłoszeniem stanu pandemii – oraz w kontroli P/24/004/LBY – zapewnienie bezpieczeństwa informacji oraz ciągłości działania systemów informatycznych w jednostkach samorządu terytorialnego. NIK badała tam właśnie ustanowienie procedury pracy zdalnej w urzędach miast i gmin oraz w starostwach powiatowych, dopiero w tym roku będziemy publikowali informację o wynikach tej kontroli, mam nadzieję, że w kwietniu, czyli przyszłym tygodniu.

Sugestia szósta – przeciwdziałanie mobbingowi i dyskryminacji w administracji publicznej. Tutaj nie, bo te kwestie podlegają kontroli przez sądy pracy. W tej sytuacji ewentualne badania w znacznej mierze ograniczone byłyby do ustanowienia procedur i miałyby charakter czysto formalny.

Siódma sugestia – funkcjonowanie Centrów Integracji Cudzoziemców. Nie, ponieważ te zadania były częściowo objęte trwającą kontrolą z tego roku, I/25/001/LRZ – działanie administracji publicznej na rzecz integracji cudzoziemców. Planowany termin zakończenia kontroli

to IV kwartał 2025 r. Ponadto analiza przedkontrolna wskazuje, że jest to zbyt wczesna faza realizacji.

Sugestia ósma – integracja dzieci uchodźców w środowisku szkolnym. Nie, ponieważ zagadnienia te zostały objęte obecnie trwającą kontrolą P/25/020 – realizacja prawa do nauki dla dzieci ukraińskich w szkołach polskich. Planowany termin opracowania informacji to IV kwartał tego roku.

Sugestia dziewiąta – przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej w rodzinach uchodźców. Nie, ponieważ to zagadnienie było kontrolowane w zeszłym roku w kontroli P/24/080 – przeciwdziałanie przemocy domowej. Publikacja wyników w kwietniu. Kontrola ta wystąpiła w tym roku z uwagi na fakt, że przemoc domowa jest analizowana w szerokim zakresie, bez różnicowania grup objętych problemem.

Sugestia dziesiąta – zjawisko luki płacowej w administracji publicznej. Nie, ponieważ zagadnienie to podlega kontroli przez PIP w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady UE z dnia 10 maja 2023 r.

Sugestia jedenasta – zatrudnianie osób z niepełnosprawnościami w administracji publicznej. Tak, Departament Administracji Publicznej zgłosił do planu pracy NIK na 2026 r. propozycję kontroli w tym zakresie.

Propozycja dwunasta – realizacja ustawy o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami przez organy administracji centralnej. Nie, ponieważ zagadnienia były objęte kontrolą zaplanowaną do realizacji w tym roku. Była to kontrola P/25/050 – realizacja przez samorządowe jednostki organizacyjne obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Planowy termin opracowania informacji to IV kwartał tego roku. Ponadto NIK przeprowadziła w ostatnich latach szereg kontroli tego obszaru, jak I/23/005 – realizacja przez wybrane organy administracji publicznej województwa lubuskiego obowiązków w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami – czy I/23/001/LBY – realizacja przez wybrane jednostki samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego obowiązku w zakresie zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Trzynasta propozycja – orzekanie o niepełnosprawności oraz stopniu niepełnosprawności osób głuchych. Tak, Departament Administracji zgłosił do planu pracy propozycję kontroli w tym zakresie. Ponadto na przełomie roku 2024–2025 delegatura w Poznaniu realizowała kontrolę doraźną R/24/006 – realizacja wybranych zadań w zakresie orzekania o niepełnosprawności oraz ustalania poziomu potrzeby wsparcia w województwie wielkopolskim. Do planu pracy na 2026 r. delegatura zgłosi temat, którym objęte będą zagadnienia wskazane w sugestii trzynastej i dwudziestej pierwszej, do której odniosę się później. Proponowany obecnie temat kontroli – realizacja zadań w zakresie orzekania o niepełnosprawności i ustalaniu poziomu potrzeby wsparcia.

Propozycja czternasta – funkcjonowanie opieki instytucjonalnej nad dziećmi do lat trzech ze specjalnymi potrzebami. Nie, ponieważ było to w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK, kontrola „Maluch+”, P/23/034 – rozwój systemu opieki nad dziećmi do lat trzech. Informacja o wynikach kontroli została umieszczona w zeszłym roku w maju.

Piętnasta sugestia – funkcjonowanie centralnej wypożyczalni sprzętu dla osób z niepełnosprawnościami. Nie, ponieważ zagadnienia te zostały objęte zaplanowaną kontrolą do realizacji w tym roku. Jest to P/25/029 – wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami w ramach programu „Samodzielność, aktywność, mobilność!” – która rozpoczęła się w kwietniu, a planowany termin opracowania informacji to IV kwartał tego roku.

Szesnasta propozycja – realizacja programów z zakresu asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej przez jednostki samorządu terytorialnego: Warszawa, Gdańsk, Wrocław, Poznań. Tak, delegatura w Gdańsku oraz delegatura w Katowicach zgłoszą do planu pracy NIK na 2026 r. propozycję kontroli w tym zakresie. Delegatura NIK w Katowicach w procesie opracowywania planu wystąpi o realizację kontroli – realizacja zadań w ramach wybranych programów finansowanych z funduszu solidarnościowego w latach 2022–2024. Kontrola obejmie wybrane podmioty zaangażowane w realizację zadań z zakresu asystencji osobistej i opieki wytchnieniowej finansowanej z funduszu solidarnościowego, przy czym na poziomie samorządowym planuje się zrealizować kontrolę na terenie województwa śląskiego i mazowieckiego.

Siedemnasta sugestia – funkcjonowanie zakładów opiekuńczo-leczniczych. Nie do planu pracy na 2026 r., ale może po dodatkowych analizach rozważymy podjęcie tego tematu w kolejnym roku.

Sugestia osiemnasta – finansowanie Centrów i Klubów Integracji Społecznej. Tutaj nie, bo NIK proponuje objęcie kontrolą tego tematu w kolejnym roku.

Sugestia dziewiętnasta – przeciwdziałanie zjawisku przemocy wobec dzieci z niepełnosprawnościami w szkołach, szkołach specjalnych, internatach, placówkach wsparcia i pobytu dziennego. Nie, nie na 2026 r., ale po dokonaniu dodatkowych analiz rozważymy przeprowadzenie kontroli doraźnych lub zgłoszenie tego tematu w kolejnym roku.

Sugestia dwudziesta – warunki bytowe oraz dostępność mieszkań socjalnych dla rodzin z dziećmi oraz osób ze specjalnymi potrzebami. NIK proponuje objęcie tego tematu w kolejnym roku w ramach planowej kontroli dotyczącej koordynacji polityki rodzinnej.

Dwudziesta pierwsza sugestia – dostępność powiatowych oraz wojewódzkich zespołów orzekania o niepełnosprawności dla osób ze specjalnymi potrzebami. To tak, tak jak powiedziałem, już nie będę powtarzał.

Sugestia dwudziesta druga – aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością intelektualną w Polsce. Nie, ponieważ te zagadnienia były objęte kontrolą w tym roku. Przeprowadzimy kontrolę P/25/032 – zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi pomocy w formie środowiskowych domów samopomocy. W I kwartale 2026 r. opublikujemy informacje na ten temat. Ponadto zagadnienie to było objęte ostatnio realizowaną kontrolą R/23/004/KPS – rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych prowadzona przez warsztaty terapii zajęciowej oraz jej finansowanie przez powiaty – publikacja informacji o wynikach tej kontroli została umieszczona w domenie publicznej w czerwcu zeszłego roku, jak również kontrolą z zeszłego roku P/24/036 – warsztaty terapii zajęciowej dla osób z niepełnosprawnościami. Wyniki tej kontroli będą opublikowane w tym roku.

Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. Pierwsza sugestia – kontrola finansowania zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego. Nie, ponieważ proponowany termin dotyczy zagadnienia podlegającego zmianie w porządku prawnym i w 2023 r. NIK realizowała kontrolę w podobnym temacie – prawidłowość zapewnienia jednostkom samorządu terytorialnego finansowania zadań publicznych w latach 2019–2022. Wyniki tej kontroli zostały opublikowane w marcu zeszłego roku.

Druga sugestia – kontrola finansowania zadań oświatowych w jednostkach samorządu terytorialnego. Nie, ponieważ zagadnienia były w ostatnim czasie kontrolowane przez NIK, między innymi w kontrolach S/24/005 – przyznawanie i rozliczanie dotacji oświatowych w powiecie aleksandrowskim dla niesamorządowych szkół publicznych oraz dla szkół niepublicznych – wyniki będą publikowane na stronie NIK łądą moment, P/23/049 – prawidłowość zapewnienia jednostkom samorządu terytorialnego finansowania zadań publicznych w latach 2019–2022 – w której także poruszono kwestie finansowania zadań oświatowych. Była również kontrola I/23/005 – realizacja wybranych zadań oświatowych przez jednostki samorządu terytorialnego na terenie województwa zachodniopomorskiego – z września zeszłego roku.

Trzecia sugestia – ocena instrumentów przeciwdziałania skutkom zmian demograficznych w jednostkach samorządu terytorialnego. Nie, ponieważ nie jest jeszcze ustalony katalog instrumentów przeciwdziałania skutkom zmian demograficznych, ani obowiązek ich stosowania przez jednostki samorządu terytorialnego.

Czwarta sugestia – kontrola wpływów z udziału w podatku CIT w gminach: Głogów, Legnica, Lubin i Polkowice oraz w powiatach: głogowskim i lubińskim w okresie od 2023 r. Nie, ponieważ proponujemy objąć ten temat szerszą kontrolą, jednak najwcześniej w 2027 r. NIK od 2025 r. obowiązują nowe regulacje prawne dotyczące jednostek i NIK powinna objąć to zagadnienie ogólnopolską kontrolą systemową.

Komisja Spraw Zagranicznych. Pierwsza sugestia – nadzór ministra spraw zagranicznych nad działalnością konsularną w latach 2024–2025. Tak, Departament Administracji Publicznej zgłosił do planu pracy na 2026 r. propozycję kontroli w szerszym ujęciu, uwzględniając zadania wykonane przez konsulów w placówkach zagranicznych, wynika stąd, że NIK przeanalizowała i realizowała kontrolę doraźną na przełomie lat 2023 i 2024, I/23/001 – nadzór ministra spraw zagranicznych nad działalnością konsularną.

Druga sugestia – kontrola stanu przygotowania polskiej dyplomacji na wypadek wojny, w tym funkcjonowanie stałych przedstawicielstw RP przy NATO, ONZ, UE i Radzie Europy. Będziemy musieli tutaj dokonać szczególnych analiz, więc proponujemy rozważyć to w 2027 r., a w tym roku ewentualnie kontrolę doraźną.

Trzecia sugestia – kontrola stanu łączności niejawnej MSZ poza granicami kraju. Nie do planu na ten rok, ale po dokonaniu dodatkowych analiz w przyszłym roku. Prawdopodobnie kontrola doraźna w tym roku.

Czwarta sugestia – kontrola stanu opieki medycznej polskich dyplomatów poza granicami kraju, obecnych ubezpieczeń na wypadek utraty życia lub zdrowia pracowników kierowanych na placówki zagraniczne. Tutaj mamy nie, nie jest możliwe zbadanie stanu opieki medycznej dla polskich dyplomatów za granicą. Kwestie ubezpieczeń na zdrowie i życie oraz ich zakres i warunki mają charakter wrażliwy i dotyczą indywidualnych spraw pracowników. Z ustawy o służbie zagranicznej wynika, że członkowi służby zagranicznej i członkom rodziny przebywającej z nim na stałe w państwie przyjmującym przysługuje zwrot kosztów leczenia, natomiast ten przepis nie odnosi się do ubezpieczenia na życie. W tej sytuacji ewentualne badania musiałyby być ograniczone do kwestii formalnej prawidłowości sfinansowania z budżetu państwa ewentualnych zakupów ubezpieczeń zdrowotnych i na życie. Tak ujęty temat mógłby być zrealizowany w formie kontroli doraźnej, w ograniczonym ujęciu wydatki mogłyby być objęte badaniem w ramach kontroli wykonania budżetu państwa w MSZ w 2026 r.

Piąta sugestia – kontrola celowości wydatków ponoszonych przez MSZ na nieruchomości zagraniczne – zakup, sprzedaż, najem, dzierżawa, utrzymanie, remonty itp. Tak, Departament Gospodarki Skarbu Państwa i Prywatyzacji zgłosił do planu pracy NIK na 2026 r. propozycję tematu kontroli. Temat – wykorzystanie przez placówki zagraniczne środków finansowych na ich utrzymanie – jest już w tym roku realizowany.

Sugestia szósta – funkcjonowanie Fundacji „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego pod kątem realizacji jej celów. Tak, Departament Administracji Publicznej zgłosił do planu pracy na 2026 r. propozycję szerszej kontroli planowej dotyczącej realizacji przez trzy największe organizacje pozarządowe zadań publicznych w zakresie wspierania Polonii i Polaków za granicą, to jest stowarzyszenie Wspólnota Polska, Fundacja „Pomoc Polakom na Wschodzie” im. Jana Olszewskiego oraz Fundacja „Wolność i Demokracja”.

Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka. Pierwsza sugestia – uproszczone kontrole w zakładach karnych. Tak, zagadnienie może zostać zbadane w ramach zgłoszonej przez Departament Porządku i Bezpieczeństwa Publicznego na 2026 r. kontroli planowej – przygotowanie służby więziennej do realizacji zadań.

Sugestia druga – wnioski dyrektorów zakładów karnych o zastosowanie przedterminowego zwolnienia z odbywania kary pozbawienia wolności albo o przerwę w jej wykonywaniu. Nie, jest to poza kompetencjami ustawowymi NIK.

Sugestia trzecia – dostępność badań profilaktycznych dla osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Nie do planu pracy na ten rok, ale po dokonaniu dodatkowych analiz rozważamy przeprowadzenie kontroli doraźnej.

Punkty czwarty i piąty – stosowanie środków przymusu wobec osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych – oraz – wykorzystanie środków finansowych na zapewnienie odpowiednich warunków bytowych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Tak, zagadnienie może zostać zbadane w ramach zgłoszonej przez Departament Porządku i Bezpieczeństwa Publicznego na 2026 r. kontroli planowej – przygotowanie służby więziennej do realizacji zadań.

Szósta sugestia – organizacja pracy i obciążenie sędziów w kontekście zmian dotyczących rejestrowania spraw w postępowaniu cywilnym w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności. Jest to poza kompetencjami NIK, więc nie.

Sugestia siódma – finansowanie delegowania sędziów i prokuratorów. Nie z uwagi na fakt, że jest to poza kompetencjami NIK. Kwestie kosztów oddelegowań są ujmowane w pełnym zakresie w ramach corocznej kontroli wykonania budżetu państwa, więc po części się przyglądamy temu zagadnieniu.

Komisja Zdrowia zgłosiła cztery punkty. To już jest ostatnia komisja. Punkt pierwszy – funkcjonowanie wydziału lekarskiego Akademii Kultury Społecznej i Medialnej ojca Rydzyka w Toruniu, z uwzględnieniem wsparcia instytucji państwowych i samorządowych województwa kujawsko-pomorskiego. Tutaj nie, ponieważ zagadnienia zostały objęte kontrolą planową do realizacji w tym roku. W planie pracy na 2025 r. mamy kontrolę P/25/006 – zapewnienie właściwych warunków kształcenia przez uczelnie otwierające wydziały lekarskie. Ta kontrola ma być realizowana od 2 czerwca do 1 października tego roku. Przeprowadzona zostanie przez siedem delegatur, w tym delegaturę w Bydgoszczy, która skontroluje dwa nowo uruchomione

kierunki lekarskie na Politechnice Bydgoskiej oraz Akademii Kultury Społecznej i Medialnej w Toruniu.

Sugestia druga – funkcjonowanie fizjoterapii domowej i ambulatoryjnej. Nie, ponieważ zagadnienie to było w ostatnim czasie częściowo skontrolowane przez NIK w 2024 r. poprzez kontrolę P/24/047 – ambulatoryjna opieka specjalistyczna dla dzieci, finansowana ze środków publicznych. Informacja o wynikach tej kontroli zostanie dopiero opublikowana w tym roku.

Trzecia sugestia – kontrola NFZ w zakresie kontraktowania nowych podmiotów zarówno prywatnych, jak i publicznych w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej oraz specjalistycznej opieki ambulatoryjnej w latach 2022–2024. Nie, ponieważ NFZ jest jednostką stale kontrolowaną przez NIK. NIK w ostatnim czasie realizowała przywołaną powyżej kontrolę P/24/047 – ambulatoryjna opieka specjalistyczna dla dzieci, finansowana ze środków publicznych – a także kontrolę P/24/046 – realizacja zadań przez Narodowy Fundusz Zdrowia w latach 2021–2024. Informacja o wynikach tej kontroli zostanie opublikowana dopiero w tym roku. NIK zbadała zapewnienie dostępu do świadczeń zdrowotnych, w tym planowanie ich zakupu.

Ostatni punkt – kontrola realizacji „Narodowego programu leczenia chorych na hemofilię i pokrewne skazy krwotoczne”. Nie do planu na 2026 r. „Narodowy program leczenia chorych na hemofilię i pokrewne skazy krwotoczne” realizowany jest w ramach nowej edycji, to jest na lata 2024–2028, program stanowi kontynuację działań. Trzy poprzednie edycje programu obejmowały lata od 2005 r. do 2023 r. NIK rozważy podjęcie kontroli do przeprowadzenia dodatkowych analiz.

Jeszcze, jak pan prezes pozwoli, to mamy tu trzy sugestie, które do nas dziś wpłynęły. Pierwsza – kontrola dotycząca sytuacji matek wracających po urlopie macierzyńskim do pracy. Tak, częściowo. Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny zgłosił do planu pracy na 2026 r. temat kontroli – program „Aktywny rodzic”.

Druga sugestia – działanie na rzecz przeciwdziałania skutkom powodzi, w szczególności w obszarze południowej Polski. Tak, Departament Środowiska zgłosił do planu pracy na 2026 r. temat kontroli – ochrona przed powodzią. Do kontroli zostaną wybrane organy i instytucje wodne stanowiące władzę w rozumieniu ustawy z dnia 20 lipca. Mieliśmy też kontrole w tym obszarze w ostatnim czasie, jak P/22/063/LKR – działanie organów publicznych na rzecz ograniczenia zabudowy terenów zagrożonych powodzią – oraz P/23/093/LGD – ochrona przeciwpowodziowa Żuław.

Trzecia sugestia – funkcjonowanie Towarzystwa Budownictwa Społecznego we Wrocławiu. Tak, delegatura we Wrocławiu zgłosiła do planu pracy na ten rok temat kontroli – funkcjonowanie i rozwój towarzystw budownictwa społecznego. Kontrolą zostałyby objęte działające TBS, łącznie 15 na terenie województw... A, już nie ma pani poseł. Dobrze.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję, panie dyrektorze.

Czy pan prezes chce jeszcze coś dodać?

Prezes NIK Marian Banaś:

Nie, przedstawiliśmy całość.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dobrze. Otwieram dyskusję. Kto z pań posłanek i panów posłów chce zabrać głos? Tylko, panie pośle Witek, przypominam, że spóźnił się pan i nie będziemy odtwarzać pierwszej części, tak że proszę na to nie liczyć.

Poseł Przemysław Witek (KO):

Dziękuję, panie przewodniczący. Przyjmuję z pokorą tę uwagę, zatrzymała mnie sala plenarna.

Szanowni goście, szanowny panie prezesie, zanim przejdę do krótkiej refleksji nad tym materiałem pragnę podziękować panu za wyniki kontroli i za przeprowadzenie kontroli fuzji grup LOTOS i ORLEN. Takich materiałów się nie spodziewaliśmy. Ja mam dużą wyobraźnię, pracując w NIK przez tyle lat, ale to, co się tam działo, naprawdę przechodzi wszelkie granice. Mam nadzieję, że ta sprawa się zakończy sprawiedliwie w sądzie i padną stosowne akty oskarżenia.

Komisja Spraw Zagranicznych – sam byłem współautorem tematu dotyczącego nadzoru ministra spraw zagranicznych nad działalnością konsularną w latach 2022–2024. Bardzo państwu dziękuję, że państwo biorą pod uwagę przeprowadzenie tej kontroli. Dlaczego? Dlatego, że możemy zastosować podobną metodologię jak w poprzedniej kontroli, powszechnie zwanej

kontrolą wizową. Ona wykazała sporo nieprawidłowości i luki systemowe w funkcjonowaniu całej strategii, a raczej braku strategii migracyjnej. Mam nadzieję, że zobaczymy, czy wyciągnięto wnioski, i ewentualne następstwa, które się podziały. To jest bardzo ważna rzecz.

Brakuje mi jednej rzeczy, ona przez Komisję Spraw Zagranicznych nie została zaproponowana, a państwo też tego nie robicie przez kilka ostatnich lat, a wydaje mi się, że warto, to jest kontrola w ambasadach, nie tylko obsługi administracyjnej interesariuszy, czyli naszych obywateli za granicą, ale też funkcjonowania tych jednostek. W wymiarze społeczno-piarowym i medialnym powzięcie takich kontroli zawsze jakby narażało NIK na to, że są koszty, a kontrolerzy pojadą gdzieś tam za granicę do ambasad, najpewniej na wycieczkę. To nie tylko za pana czasów, panie prezesie, ale to pokutuje przez lata. Czy nie warto by rozważyć, w ramach tej naszej puli 25% kontroli doraźnych, które wychodzą często z NIK, czy by gdzieś nie zaplanować jakiegoś małego wycinka dotyczącego tej kontroli?

Interesuje mnie jeszcze jedna rzecz. Mam nadzieję, że to nie będzie jakiś pomysł, który wam rujnuje działanie – żeby spróbować w odniesieniu do wszystkich programów, zwłaszcza nowych, ich jest sporo, w dziedzinie opieki zdrowotnej, ale także opieki społecznej, prowadzić kontrole w formule *value for money*. To jest brytyjska metoda, którą oczywiście stosowano przy partnerstwie publiczno-prywatnym, ale żebyśmy zobaczyli czy nakłady na pomysły się nam opłacają i czy te pomysły nie okażą się po prostu zmarnowanymi pieniędzmi. Wiem, że NIK to w jakimś wymiarze robi. Nie chcę się wymądrzać, ale rozważcie czy nie warto tego poszerzać, zwłaszcza w kontekście kosztochłonnych programów zdrowotnych i społecznych. Dziękuję. Nie będę się więcej spóźniał, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Pani poseł Wioletta Maria Kulpa.

Poseł Wioletta Maria Kulpa (PiS):

Jeśli mogę zwrócić się do panów, to prosiłabym o informację w nawiązaniu do tego, co pan przed chwilą powiedział – że będzie kilkanaście kontrolowanych TBS – więc poproszę o tę listę. Jeśli pan nie ma jej przy sobie, to jeżeli byłaby możliwość odpowiedzenia na piśmie, to byłabym wdzięczna.

Panie przewodniczący, jesteście mi państwo winni odpowiedzi na udzielone już jakiś czas temu zapytanie, dotyczące możliwości kontroli fundacji pana Owsiaka – dwóch fundacji. Nie otrzymałam odpowiedzi, czy jest możliwe przeprowadzenie kontroli, bo państwo mieliście to zweryfikować pod kątem prawnym, i nie otrzymałam informacji zwrotnej w kontekście możliwości dokonania takowej kontroli.

Nie zgodzę się do końca, jeśli chodzi o Centra Integracji Cudzoziemców, w kontekście pana wypowiedzi, że trudno jest ocenić ich funkcjonowanie, a te, które do tej pory funkcjonowały, pomagały przebywającym obywatelom Ukrainy. Dlatego, że teraz formuła prowadzenia CIC w Polsce będzie troszeczkę inna, bo CIC będą w dużej mierze prowadzone przez NGO. W związku z tym nie wiem, jaka będzie ostatecznie formuła, jak do tego podejść samorządy, ponieważ sama jestem mieszkanką miasta, gdzie protestują przeciwko lokalizacji CIC, bo jest bardzo duża obawa ze strony mieszkańców.

Uważam jednak, że powinniście państwo przyjrzeć się funkcjonowaniu CIC za 2025 r., szczególnie że to jest początek, a z racji tego, że to nie jest tylko Fundusz Azylu, ale to są również środki pochodzące w 10% z funduszu urzędów marszałkowskich, czyli to są publiczne, nasze, polskie pieniądze i środki finansowe, które – uważam – przy takiej skali jak 477 mln zł, należałoby zdecydowanie bliżej obejrzeć – zasadność wykorzystywania tych środków i funkcjonowania CIC w Polsce. Stąd upierałabym się, żebyście państwo jednak to uwzględnili.

Natomiast troszkę uderzyło mnie w pana wypowiedzi – bo słuchałam od początku do końca – to, że pan w dużej mierze odnosił się do tego, iż: „Departament, ministerstwo skierowało i uwzględniliśmy to”. Tak się zastanawiam: czy gdybyśmy my, jako posłowie, składali, a nie przychyliłby się do tego departament czy ministerstwo, to nie byłoby to ujęte w planie kontroli? Trochę mnie to...

To znaczy, tak wybrzmiało to z pana wypowiedzi, że uwzględniono to, że departament to uwzględnił, że zostało to zaplanowane, że zostało to przez nich skierowane, zasygnalizowane, więc uważam, że to w dużej mierze... My jako posłowie, którzy też pracujemy w różnych komisjach – sam pan podkreślił, że tych tematów jest około 100 – w związku z tym też jesteśmy reprezentantami i osobami, które obserwują to, co się dzieje w Polsce, i ewentualnie dostrzegają

negatywne sfery wykorzystywania środków publicznych. Wydaje mi się, że państwo powinniście reagować nawet w takich sytuacjach, kiedy departament czy poszczególne ministerstwo mogą się nie przychylić do kontroli danej sprawy czy tematu, który gdzieś wypływa. Ale to tylko taka moja dywagacja po pana wypowiedzi, bo kilkanaście razy słyszałam tę wypowiedź. W związku z tym to tylko tak à propos pana wypowiedzi. Ale poproszę o ustosunkowanie się do możliwości tej kontroli fundacji pana Owsiaaka.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo. Pani poseł, wydaje mi się, że jeśli chodzi o fundacje, to nadzoruje je ministerstwo, a nie NIK, ale nie wiem, może się mylę.

Poseł Wioletta Maria Kulpa (PiS):

Z naszej strony możemy podmiotowi, który nie jest bezpośrednio utrzymywany ze środków publicznych... Zlecić tego typu kontrolę.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Tylko komu zlecić? Ministerstwu, które to nadzoruje, a nie NIK. Co do tego nie mam złudzeń. Tylko że my, jako Komisja do Spraw Kontroli Państwowej, nie mamy żadnych uprawnień do tego, żeby zlecać cokolwiek, któremukolwiek ministerstwu. Można to zrobić na posiedzeniach innych komisji w ramach normalnej interwencji poselskiej, nawet można to zrobić w ramach interpelacji poselskiej i ministerstwo powinno takiej informacji udzielić i przeprowadzić ewentualną kontrolę bądź odmówić przeprowadzenia takiej kontroli.

Pan poseł Kostuś, a później pan poseł Szarama.

Poseł Tomasz Kostuś (KO):

Bardzo dziękuję.

Nie przedłużając dwa krótkie, szybkie pytania do pana prezesa. Panie prezesie, w tych propozycjach tematów kontroli zgłoszonych przez komisje sejmowe do planu pracy NIK na 2026 r. z tych 100 zostało zarekomendowanych 30. Chciałbym się zapytać, jak ta statystyka wyglądała w poprzednich latach? Rok temu czy dwa lata temu. Jeżeli można byłoby do tego się odnieść. To jest pierwsze pytanie, takie bardziej ogólne.

A to bardziej szczegółowe dotyczy propozycji zgłoszonej przez Komisję Gospodarki i Rozwoju, to jest kontrola numer jeden, nota bene zakwalifikowana częściowo do realizacji. Ona dotyczy kontroli działania organów administracji państwowej w zakresie udzielania zezwoleń na pracę i ułatwiania przedsiębiorcom zatrudniania cudzoziemców w Polsce. Jest to dla mnie o tyle ważne, o tyle istotne, że polityka migracyjna to jedno z najważniejszych zadań państwa, zwłaszcza teraz, w kontekście tego, co się dzieje i co się dzieć będzie.

Tutaj dopytałbym jeszcze ewentualnie o kwestie związane z urzędami wojewódzkimi, bo w moim przekonaniu to one są na poziomie operacyjnym, wykonawczym najważniejszymi jednostkami odpowiadającymi za tę politykę, i nieco to rozszerzył. Mówię teraz tylko o swojej opinii, bo wiem, że to jest zdefiniowane i że tutaj pan dyrektor mówił, że to nie będzie prowadzone całościowo, tak jak było proponowane przez ministerstwo, tylko w dwóch doraźnych kontrolach, chyba jedna dotyczy Wrocławia, a druga Lublina, o ile sobie dobrze przypominam. Tak? W porządku.

Natomiast wiem, że w zakresie na przykład legalizacji pobytu cudzoziemców, bo to jest też część wspólna tej kontroli, jest bardzo różnie w bardzo różnych województwach, chodzi o ilość spraw na jednego pracownika. I tutaj są gigantyczne dysproporcje. Jeżeli nie teraz, to w jakiejś niedalekiej przyszłości rekomendowałbym, żeby się temu przyjrzeć, ponieważ są bardzo wąskie gardła, innymi słowy, na legalizację pobytu cudzoziemców. Można to sprawdzić – w województwie małopolskim czeka się około trzech miesięcy, a w województwie opolskim czeka się dwa lata. Wynika to nie tyle z opieszałości i ze słabej organizacji kultury pracy, tylko po prostu z dysproporcji pracowników na ilość spraw.

Wynotowałam sobie, bo to zapamiętałam, ponieważ taka interwencja do mnie trafiła – średnia krajowa spraw na jednego pracownika w zakresie legalizacji pobytu cudzoziemców to jest 270, a w województwie opolskim – 615. Aż tak. Średnia załatwienia sprawy od początku do końca to jest 270 dni, a w województwie opolskim – 450. To wynika z rażącej dysproporcji, jeżeli chodzi o ilość pracowników. Ta sprawa była wielokrotnie podejmowana przez kolejnych wojewodów, ale nie poszło. Dlatego przy okazji, panie prezesie, chciałbym na to zwrócić uwagę.

Jeżeli da się dodatkowo rozszerzyć, to dobrze, jeżeli nie, to w niedalekiej przyszłości być może będzie okazja, żeby przyjrzeć się dokładnie tej kwestii. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Panu przewodniczącemu Wojciechowi z okazji świętego Wojciecha – wszystkiego najlepszego. Udzielam panu głosu.

Poseł Wojciech Szarama (PiS):

Dziękuję bardzo, panie przewodniczący.

Te propozycje, które zostały przedstawione przez komisję, niestety nie trzymają się pewnych zupełnie podstawowych standardów. NIK nie jest od dokonywania ocen, tylko od przeprowadzenia kontroli i przedstawienia pewnych ustaleń. Ocena, czy coś się dobrze dzieje, czy źle się dzieje, to nie jest ocena NIK. Te propozycje, które zostały przedstawione, są to propozycje bardzo ogólne. Propozycje niektórych komisji wyglądają jak hasłowo rzucone pewne tematy, w których nie określono ani podmiotu, który ma być kontrolowany, ani zakresu tej kontroli, ani czasu, w którym kontrola ma być przeprowadzona, ani nie określono zjawisk czy czynności itd. Niektóre przykłady są takie, powiedziałbym, wręcz zatrważające – Komisja Administracji i Spraw Wewnętrznych, tutaj głównym zmartwieniem są kwestie protestów ulicznych, manifestacji, tego, jak to funkcjonuje, czy służby działają w sposób wystarczająco skuteczny.

Na przykład Komisja Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Środków Przekazu – zasadność i prawidłowość przeprowadzanych w Bibliotece Narodowej inwestycji i remontów w latach 2007–2024. Czas został określony, ale jest to okres bardzo, bardzo długi. Nie wiem, czy zasadność przeprowadzenia tych remontów i prawidłowość przeprowadzonych inwestycji jest to sprawa do badania dla NIK. Zatrudnianie i wynagradzanie w Bibliotece Narodowej – bez ściślejszego określenia. To co? Państwo mają określić, że niezasadne było zatrudnienie kogoś albo że dostaje zbyt wysokie wynagrodzenie? Trzeba by było wskazać, co zdaniem pytającego dzieje się złego w tej Bibliotece Narodowej, i określić propozycje dla NIK – podmiot, który ma być kontrolowany, zjawisko i czas przeprowadzenia kontroli.

To są hasłowe historie i w sumie od NIK i od pana prezesa będzie zależało, co będzie kontrolował, a nie od komisji. Tak że w tym stanie rzeczy to te propozycje – tak szczerze powiedziawszy – są trudne do przyjęcia. Przed Prezydium Sejmu stoi bardzo poważne zadanie dokonania jakiejś analizy tych propozycji i wybrania sensownych tematów kontroli dla NIK.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Panie przewodniczący, dajmy szansę wykazać się NIK. Niech kreatywnie podeszcie do zagadnień, które posłowie zgłaszają.

Poseł Wojciech Szarama (PiS):

Ale oni mają tyle pracy, a w sumie zostało jeszcze parę miesięcy...

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

A skąd, niech pan zobaczy, nie wyglądają na przemęczonych.

Poseł Wojciech Szarama (PiS):

Nie powinniśmy ich dodatkowo przytłaczać, bo chociażby kwestia ORLEN. Przecież państwo badają, czy ceny ropy naftowej na świecie były odpowiednie, czy nie. To są czynności bardzo czasochłonne i pracochłonne.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Tak, panie przewodniczący.

Jeszcze pan poseł Witek ma ostatnie słowo w dyskusji, bo bez niego byśmy nie dali rady.

Poseł Przemysław Witek (KO):

Dziękuję. Jednak nie mogę się powstrzymać.

Do pana przewodniczącego Szaramy – moment, kiedy politycy będą decydowali o zakresie przedmiotowym i podmiotowym kontroli, to będzie koniec tej izby. To po pierwsze.

Po drugie – tematy to obszary, które wskazują poszczególne komisje, a to izba dokonuje analizy ryzyka, wszelkiego ryzyka, na etapie planowania kontroli i w ogóle podejmowania decyzji o jej podjęciu. Zakres przedmiotowy i podmiotowy właśnie wtedy powstaje. Tu komisje nie mają

żadnych obowiązków, metryka każdej kontroli powstaje dopiero w izbie i po to jest Departament Strategii, po to dyrektorzy poszczególnych jednostek siadają, planują itd.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Panie pośle Witek, zabrał pan temat prezesowi. I po co?

Poseł Przemysław Witek (KO):

Aha, to ja już się grzecznie wycofuję. Natomiast tak to działało i działa to dobrze. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję.

Panie prezesie, proszę o udzielenie odpowiedzi.

Prezes NIK Marian Banaś:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, oczywiście...

Poseł Wojciech Szarama (PiS):

Jeszcze jedno, panie prezesie. Na przykład Komisja Obrony Narodowej, przecież tutaj wrzuconych zostało dwadzieścia haseł bez...

Niech pan spojrzy na to. Pracował pan w NIK. Jest dwadzieścia haseł bez żadnego zakresu, bez niczego.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Ale na szczęście niewiele jest zaakceptowane.

Poseł Wojciech Szarama (PiS):

Gotowość sił zbrojnych na wypadek kryzysu i wojny – co to...

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Pan prezes.

Prezes NIK Marian Banaś:

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, ja już tylko powtórzę to, co powiedział pan poseł – że my dokonujemy gruntownej analizy każdego podmiotu do kontroli i obszaru, który mamy kontrolować, niezależnie od tego, kto nam zgłasza te wnioski, czy one idą z komisji sejmowych, czy od obywateli, czy od posłów, czy od senatorów czy innych organizacji. I dopiero na tej podstawie podejmujemy decyzję, czy dany obszar nadaje się do kontroli, bo głównym naszym celem jest podejmować kontrole tam, gdzie istnieje ryzyko pewnych nieprawidłowości, żebyśmy wpływali na ulepszanie funkcjonowania państwa, administracji państwowej i samorządowej. My się tym kierujemy i jak dotąd – uważam – robimy to całkiem dobrze.

Dzisiaj omawiamy przede wszystkim kontrole planowe, natomiast ja podjąłem decyzję, że ok. 20% czasu gwarantujemy na kontrole doraźne, które trzeba robić, bo one po prostu sprawiają, że przeciwdziałamy pewnym zjawiskom, które przyniosłyby olbrzymią szkodę w sensie niegospodarności czy wydatkowania pieniędzy w sposób niesłuszny. Tak więc – wracając do wątpliwości pani poseł odnośnie do tych CIC – jest możliwość, że my możemy, jak to przeanalizujemy, zrobić kontrolę doraźną. Tak że mamy to na uwadze. My robimy teraz jedną z poważniejszych kontroli, o czym tutaj była już mowa, mianowicie kształcenie dzieci ukraińskich u nas i nie tylko, bo okazuje się, że masa tych dzieci w ogóle nigdzie nie jest zarejestrowana i nigdzie się nie kształcą. To też będzie jedna z ważniejszych kontroli.

Natomiast odpowiadając na pytanie pana posła – jak wyglądała ta statystyka w poprzednich latach – to poproszę pana dyrektora, bo akurat mamy to opracowane.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Jeszcze chciałbym usłyszeć o tym Owsiaku.

Prezes NIK Marian Banaś:

Jeśli chodzi o Owsiaka, to – tak jak pan przewodniczący powiedział – my możemy kontrolować tylko takie jednostki, które dostają dotacje publiczne i mają środki publiczne. To, co się organizuje i dzieje w przestrzeni publicznej na podstawie czy przy pomocy środków obywatelskich prywatnych, jest poza nami. To już jest po prostu sprawa innych organów, osobistych roszczeń osób, które wydały jakieś pieniądze – mogą zgłaszać do prokuratury, do innych organów, ale my niestety nie mamy takich uprawnień.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Proszę, pan dyrektor.

Dyrektor departamentu NIK Grzegorz Haber:

Bardzo króciutko, bo było pytanie, jakie były statystyki w poprzednich latach. Akurat mam tutaj zestawienie. Plan pracy na 2023 r. – było 78 sugestii z komisji, deklarowaliśmy realizację częściową bądź w całości 22, w końcu wyszło 7 w planie. Na 2024 r. – było 40 sugestii, zadeklarowaliśmy także 22, 9 uwzględniono. Na 2025 r. – 104, 46 zadeklarowaliśmy, uwzględniliśmy w pełni 10. Ale były też doraźne oczywiście.

Prezes NIK Marian Banaś:

Panie przewodniczący, ostatnie zdanie, chcę tylko dopowiedzieć, że ostatecznie decyzje podejmuje kolegium, jeśli chodzi o kontrole planowe. Po prostu my przedstawiamy, ale to kolegium później analizuje i aprobuje albo wykreśla. Dziękuję bardzo.

Posel Wojciech Szarama (PiS):

Tylko jedno krótkie pytanie. Patrząc na te propozycje, czy propozycja taka – ile powinna kosztować benzyna 95 w 2026 r. – to jest temat do kontroli dla NIK?

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Cztery dwadzieścia.

Posel Przemysław Witek (KO):

Za darmo.

Prezes NIK Marian Banaś:

Panie pośle...

Posel Wioletta Maria Kulpa (PiS):

Po 2,19.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Wczoraj już kupowałem po 5,54, pani poseł. Po 5,54 wczoraj kupowałem, tak że 2,19 na pewno będzie w dzień wyborów, zapewniam panią. Proszę bardzo.

Prezes NIK Marian Banaś:

To jest kwestia analizy wszystkich danych, dokumentów, które mają do dyspozycji kontrolerzy, i oni tutaj ostatecznie wydają opinię, ustalenia i oceny.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (PSL-TD):

Dziękuję bardzo.

Zamykam dyskusję.

Wobec niezgłoszenia wniosku o nieprzyjęcie opinii dla Prezydium Sejmu stwierdzam, że komisja przyjęła opinię.

Dziękuję. Zamykam posiedzenie komisji.